

II. správa SNB
analytický odbor

Čj.:CB-0077/159/03-89

V Praze dne 4.8.1989

Výtisk č. : 2.

Přílohy : 2/12

Denní situační zpráva č. 159/89 ze dne 4.8.1989.

K bodu 2 a) : ∅

K bodu 2 b) : č. 1,2.

K bodu 3) : ∅

K bodu 4) : ∅

Vyhotoveno 6x :

č. 1 - OAI VOS

č. 2 - DOKO

č. 3 - I. ZN **Zničeno**

č. 4 } **Zničeno**

č. 5 } **Zničeno**

č. 6 - e. r.

Náčelník II. správy SNB

plk. PhDr. Karel VYKYPĚL

z r.kpt. *Janýk*

Výtisk č.: 2.

Počet listů: 10.

K bodu 2 b)

Rozdělovník - pouze s. ministr vnitra a I. náměstek MV ČSSR

Mezinárodní organizace spisovatelů PEN-CLUB byla v Československu založena v roce 1929. Jejím úkolem byla od samého začátku propagace kosmopolitních směrů v umění a literatuře, potírání pokrokových směrů a proudů, zejména socialistického realismu. Činnost čs. národní sekce mezinárodní organizace PEN-CLUB zanikla v roce 1969.

V červnu t. r. tajemnice této organizace Marta KADLEČÍKOVÁ (scénaristka) z iniciativy dalších spisovatelů rozeslala členům bývalého předsednictva čs. PEN-CLUBU dopis, v němž vyzývala k zamyšlení nad otázkou znovuoobnovení činnosti této organizace v ČSSR. Celý postup byl předem konzultován s vedoucí odboru pro mezinárodní styky Svazu čs. spisovatelů s. Věrou ADLOVOU, které se tento způsob obnovení činnosti PEN-CLUBU v ČSSR jevil jako vhodný. Dopis vyvolal odezvu mezi celou řadou spisovatelů, kteří se pod tuto výzvu podepsali, včetně těch, kteří nebyli členy bývalého PEN-CLUBU jako Jiří JANOUŠEK, Radek JOHN, Ondřej NEFF, Hana BĚLOHRADSKÁ, Alena VOSTRÁ, Karel STEIGERWALD, Milan ŠIMEČKA, Bohumil HRABAL, Jaroslav VEIS, Pavel ŠRUT, Petr PROUZA a další.

Z obsahu uvedeného dopisu vyplynulo, že se jedná o znovuoobnovení čs. PEN-CLUBU, který bude vyvíjet činnost v souladu se statutem nepolitické organizace.

V souladu s aktivitou členů čs. PEN-CLUBU a řady dalších spisovatelů navštívila tajemnice KADLEČÍKOVÁ předsedu Svazu čs. spisovatelů s. Miroslava VÁLKA, kterému objasnila podstatu činnosti PEN-CLUBU a záměr obnovení jeho aktivity v ČSSR. Soudruh VÁLEK projevil o činnost této organizace zájem a souhlasil s obnovením její činnosti. Současně byla se jmenovaným konzultována otázka účasti Václava HAVLA při obnovení PEN-CLUBU v ČSSR.

Dne 26. 6. 1989 se v bytě KADLEČÍKOVÉ sešli bývalí členové předšednictva čs. PEN-CLUBU Josef NESVADBA, Ema ŘEZÁČOVÁ, Ivan KLÍMA, Zdeněk URBÁNEK, Václav HAVEL, Lumír ČIVRNÝ, František KAFKA a další, kteří se dohodli na dalším postupu. Na této schůzce byla projednána otázka zorganizování tzv. valné hromady bývalých členů čs. PEN-CLUBU, přičemž byl stanoven termín dne 1. 8. 1989.

O tomto záměru přípravného výboru a krocích k obnovení činnosti PEN-CLUBU v ČSSR byli písemně informováni ministři kultury ČSR a SSR, stejně jako předseda Svazu čs. spisovatelů. Přítomný HAVEL navrhl, aby byli na uvedené shromáždění pozváni i čestní členové zahraničních center PEN-CLUBU Ludvík VACULÍK a Eva KANTŮRKOVÁ. Jako kandidáti na předsedu nově vytvořeného PEN-CLUBU byli navrženi spisovatelé Jiří MUCHA a Josef NESVADBA.

Ministr kultury ČSR Milan KYMLIČKA na oznámení o konání zakládající schůze PEN-CLUBU reagoval dopisem, ve kterém pozval některé organizátory obnovení činnosti PEN-CLUBU v ČSSR k osobnímu rozhovoru. V průběhu tohoto setkání přítomní členové výboru (ČIVRNÝ, NESVADBA, KAFKA, ŘEZÁČOVÁ) zvolili svého předsedu, kterým se stal spisovatel MUCHA. Místopředsedou byl zvolen NESVADBA.

Dne 1. 8. 1989 se v souladu se záměrem organizátorů uskutečnila ve vile MUCHY, [REDAKCE], zakládající schůze čs. PEN-CLUBU. Původní záměr uspořádat tuto schůzi v objektu vodní tvrže v Praze 4, Chodově se neuskutečnil vzhledem k zamítavému stanovisku správce tohoto objektu.

Samotná schůze byla po převezení všech účastníků do vily MUCHY zahájena v 17.00 hodin za přítomnosti 22 členů čs. PEN-CLUBU a dalších přibližně 20 osob z řad zájemců o členství v této organizaci. Neúčast pozvaných HAVLA, TREFULKY, KANTŮRKOVÉ, JUNGMANNA a dalších byla účastníky vysvětlována zásahem Bezpečnosti proti těmto spisovatelům. Rovněž odmítnutí poskytnout prostory vodní tvrže v Chodově členům PEN-CLUBU byla dávana do souvislosti se zásahem orgánů SNB. Po zahájení úvodní projev přednesl nově zvolený místopředseda čs. PEN-CLUBU NESVADBA, který pozitivně zhodnotil dosavadní snahy o obnovení činnosti PEN-CLUBU v ČSSR a přítomné seznámil se složením výboru, který je ve shodě s posledním dosažitelným seznamem. Dále jmenovaný seznámil členskou základnu s upozorněním ministra kultury ČSR, že všechny pravomoci, které tomuto výboru příslušejí, musí být v souladu s organizačním řádem, který byl schválen NVP v roce 1956. Se záměrem předejít žádostem o rozšíření výboru o pravice orientované osoby NESVADBA uvedl, že podle tohoto organizačního řádu může výbor čs. PEN-CLUBU svolat plenární schůzi a uskutečnit volby nejdříve v I. čtvrtletí 1990. KLÍMA na uvedené stanovisko NESVADBY reagoval v tom směru, že současné zastoupení výboru je nedostatečné a je nutno je rozšířit o další členy. Současně obhajoval myšlenku okamžitého přijetí všech přítomných spisovatelů za členy čs. PEN-CLUBU. Návrhy KLÍMY začala podporovat řada přítomných, především ze zájemců o členství v čs. PEN-CLUBU. Vzhledem k této skutečnosti se NESVADBA vzdal dalšího řízení schůze, které převzal KLÍMA. Jmenovaný využil nepřítomnosti ČIVRNÉHO a souhlasu ŘEZÁČOVÉ k rozšíření výboru a současně prosadil přijetí většiny přítomných spisovatelů za členy čs. PEN-CLUBU. HAVEL byl do výboru navržen z

podnětu KLÍMY. Proti tomuto návrhu vystoupil pouze KAFKA, který přítomné upozornil na nevhodnost a politickou neúnosnost tohoto návrhu. KLÍMA dal o svém návrhu hlasovat. Proti členství HAVLA ve výboru čs. PEN-CLUBU hlasoval pouze KAFKA. NESVADBA a KÖRNER, stejně jako někteří další se zdrželi hlasování.

V další části jednání bylo schváleno založení několika komisí (členská; organizační, programová, sociální), ve kterých se budou jednotliví členové angažovat. Do čela jedné z komisí byl zvolen HAVEL.

V průběhu uvedené schůze byla z podnětu Josefa ŠIMONA a Jany ŠTROBLOVÉ přijata zdravice Ruskému, Litevskému, Polskému a Maďarskému PEN-CLUBU. Podobně byl zpracován protestní dopis proti pronásledování spisovatele RUSHDIEHO za jeho literární dílo "Satanské verše". KLÍMA navrhl a zformuloval protestní dopis proti věznění Ivana JIROUSE. Uvedený dopis si později přivlastnil HAVEL, který se na schůzi dostavil po jejím oficiálním skončení v 19.20 hodin. Přítomný VACULÍK, který je čestným členem Novozélandského PEN-CLUBU během diskuze prohlásil, že se nehodlá stát členem čs. PEN-CLUBU, stejně jako nemá v úmyslu vstoupit do žádné další organizace.

V době konání schůze celkem dvakrát do vily MUCHY telefonovala redaktorka rozhlasové stanice Svobodná Evropa, která žádala o sdělení informace o průběhu uvedeného zasedání. KLÍMA tento požadavek odmítl.

V průběhu schůze, jejíž oficiální část byla skončena v 19.00 hodin, bylo přijato usnesení o zorganizování plenární schůze (valné hromady), na které bude zvolen nový výbor, případně předseda a budou přijati další zájemci o členství v čs. PEN-CLUBU.

Opatření před i po konání schůze PEN-CLUBU byla realizována v úzké součinnosti s ministrem kultury ČSR s. KYMLIČKOU. Byla provedena analýza situace a to jak na základě písemných vyjádření členů PEN-CLUBU zastávajících pozitivní stanoviska, tak na základě interview poskytnutých KLÍMOU a KADLEČÍKOVOU zahraničním sdělovacím prostředkům. Z vlastního průběhu schůze obnovující činnost PEN-CLUBU v ČSSR a na základě projeveného zájmu řady spisovatelů o členství v něm lze učinit závěr, že obnovení činnosti je v kulturní frontě přijímáno jako určitý ústupek státní moci a projevení dobré vůle k dialogu. Dosud v ČSSR nepublikující i ostatní pravicově orientovaní spisovatelé spatřují v obnovení činnosti čs. PEN-CLUBU možnost z legální platformy ventilovat své protisocialistické postoje.

Celkově lze říci, že v pozadí aktivit realizovaných s cílem znovuobnovit činnost čs. PEN-CLUBU byl Václav HAVEL, který je členem PEN-CLUBU. Touto aktivitou sledoval cíl získat pro svoji činnost oficiální platformu. Původnímu záměru HAVLA, stát se předsedou PEN-CLUBU, bylo aktivními opatřeními zabráněno. Přes opatření, realizovaná v součinnosti s MK ČSR se nepodařilo zamezit zvolení HAVLA do výboru PEN-CLUBU. Možnou cestou narušení záměrů HAVLA a jeho stoupenců je využití porušení platných stanov PEN-CLUBU v průběhu uskutečněného jednání dne 1. 8. 1989 i po něm.

Návrh opatření:

- vyhodnotit a MK ČSR postoupit k realizaci vlastních opatření veškeré materiály dokumentující porušení stanov PEN-CLUBU
- analyzovat všechny dostupné archivní i současné materiály k činnosti PEN-CLUBU
- zmapovat stávající i potencionální členskou základnu, zejména nově zvolený výbor s cílem zjistit poznatky o jejich názorech a postojích

- analyzovat současnou situaci s cílem vytvořit předpoklady pro ovlivňování dalšího vývoje situace

Jedná se o tématickou informaci, která byla zpracována z poznatků získaných Prameny č. 1 a 3, které jsou hodnoceny jako pravdivé. Informace je určena pouze s. ministru vnitra a I. náměstkovi. MV ČSSR.

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 ods. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

Seznam členů čs. PEN-CLUBU:

Alena BERNÁŠKOVÁ, Hana BĚLOHRADSKÁ, Adolf BRANALD, Lumír ČIVRNÝ, Ladislav FUKS, Václav HAVEL, Miloslav HOLUB, Marie HORÁKOVÁ-PRUŠÁKOVÁ, František KAFKA, Ivan KLÍMA, J. S. KUPKA, Ludvík KUNDERA, Vlastimil MARŠÍČEK, Jiří MAREK, Jiří MUCHA, Josef NESVADBA, Vladimír PÁRAL, Františka PECHÁČKOVÁ, Petr PUJMAN, Ema ŘEZÁČOVÁ, Ivan SKÁLA, Karel ŠIKTANC, Helena TEIGOVÁ, Jarmila URBÁNKOVÁ, Marie ULRICOVÁ, Zdeněk URBÁNEK, Hela VOLANSKÁ, Libuše VOKROVÁ

Seznam členů výboru čs. PEN-CLUBU:

Jiří MUCHA, Josef NESVADBA, Zdeněk URBÁNEK, Karel ŠIKTANC, Miroslav HOLUB, František KAFKA, Ivan KLÍMA, Václav HAVEL, Lumír ČIVRNÝ, Hana BĚLOHRADSKÁ, Ema ŘEZÁČOVÁ, Marta KADLEČÍKOVÁ

Nově přijatí členové čs. PEN-CLUBU:

Alexandra BERKOVÁ, Josef HIRŠAL, Eda KRISEOVÁ, Jaroslav KOŘÁN, Miloš MACOUREK, Ondřej NEFF, Pavel ŠRUT, Jana ŠTROBLOVÁ, Milan UHDE, Jaroslav VEIS, Petr PROUZA, Josef ŠIMON, Vladimír KÖRNER, Karel HOUBA, Alena VOSTRÁ, ČERVENKOVÁ, GRÖGEROVÁ, SCHWARZ, Zdeněk SVĚRÁK, ŽANTOVSKÝ

11. odb.

ORGANISAČNÍ ŘÁD KLUBU P.E.N. V PRAZE.

1./ Jméno, účel a sídlo organizace

Se sídlem v Praze a s jednou ředí československou zřizuje se dobrovolná organizace pod jménem Klub P.E.N. /což je zkratka pro označení členů: poeti, eseyisti a novináři/, jehož účelem jest vytvořiti společenské středisko pro spisovatele, básníky a žurnalisty, přestovati společenský život a styky mezi členy a s organizacemi přestujícími obdobně ošle a za tím účelem zříditi v Praze nebo v jiných místech republiky československé klubovní místnosti, po případě vlastní domy, jakožto společenská střediska spisovatelů a žurnalistů. Cíle tohoto ohoe dosáhnouti pořádním společenskýoh, recitačních, divadelních, debačních a přednáškových večerů, po případě výletů. Činnost organizace se vztahuje na celé území československé republiky a organizace může zřizovati/odbočky v kterémkoli vhodném místě.

2./ Členy organizace

mohou býti českoslovenští básníci, spisovatelé a žurnalisté, kteří se mohou vykázat uznanou činností ve svém oboru a československou státní příslušností. Rozhodnutí o přijetí členů jest vyhrazeno výboru, který není povinen udati důvody zamítavého usnesení, jest však oprávněn vyzvati ku přistoupení osoby, jichž členství považuje za žádoucí.

Ku přijetí jest třeba písemná přihláška, v ní udati jest jméno, adresu a kvalifikaci kandidáta. Přihláška musí být navržena a podporována aspoň dvěma členy, kterým žadatel jest osobně znám, a kteří na žádost výboru podají písemný doklad o žadatelově kvalifikaci. Člen jest přijat, hlasuje-li pro jeho přijetí většina přítomných členů výboru. Nebyl-li člen přijat, může po 6 měsících býti znovu navržen.

3./ Členská příspěvky.

Roční příspěvky i zápisné stanoví na návrh výboru každoročně valná hromada. Nezaplatí-li člen příspěvek do šesti měsíců po přijetí, bude jeho volba prohlášena za neplatnou, leda, že by podal výboru vysvětlení, jež uznáno bude za dostatečným.

Členeká příspěvky pro běžný rok ješt zaplatiti vždy do 1. dubna, nejsou-li vyrovnány do 1. července, zrušuje se členství automaticky, výbor ješt však oprávněn přijati znovu členu, který podal dostatečnā vysvětlení o zpoždění placení příspěvků.

4./ Práva a povinnosti členů.

Členové jsou oprávněni používatí místnosti a všech zařízení, jakož i výhod, jež organizaci budou přiznány. Jsou povinni platiti členské příspěvky, zachovat organizační řád a dbáti oti a vážnosti klubu.

5./ Výbor klubu.

Vedením všech organizace, pokud nespadají do kompetence valné hromady, ješt pověřen výbor, který se skládá ze 12 členů. Výbor volí valná hromada většinou hlasů na 3 roky. Každoročně odstoupí třetina výboru, která v prvních dvou letech určí se losem.

Výbor zvolí ze svého středu každoročně předsedu, jednatele a pokladníka. K právoplatnému usnesení stačí přítomnost aspoň pěti členů výboru. Při rovnosti hlasů rozhoduje předseda, nebo za jeho nepřítomnosti předsedající člen výboru. Neúčastní-li se člen výboru bez dostatečného vysvětlení tří po sobě jdoucích schůzí, přetáhá bti ipso facto členem výboru.

Výbor může ze svého středu k určitým funkcím zvoliti zvláštní výbor neb komisi v mezích své kompetence, jež jsou výboru zodpovědny.

6./ Valná hromada.

Najvyšším orgánem klubovním ješt valná hromada, kterou svolává každoročně výbor vždy v prvním čtvrtletí každého roku písemným pozváním, po případě ohláškou v domních listech, jež ješt zaslati všem členům klubu aspoň týden přede dnem valné hromady. Valná hromada přisluží zkoumati a schvalovati jednání výboru a rozhodnouti o smlouvách, které přesahují částku 20.000 Kčs, rozhodovati o změně organizačního řádu a rozzejiti se organizace.

Valná hromada ješt způsobilá usnášeti se za přítomnosti aspoň jedné desetiny členů. Kdyby se v ustanovenou hodinu potřebný počet členstva nesešel, koná se při hodiny později nová valná hromada, která ješt způsobilá usnášeti se za počtu přítomných. Nadpoloviční většina hlasů rozhoduje.

Volné návrhy z řad členstva mohou být na valné hromadě projednávány jen tehdy, byly-li výboru oznámeny písemně aspoň 4 dny před valnou hromadou.

7./ Všechna usnesení,

písemnosti a oznámení klubu podpisuje, resp. obstarává předseda nebo v jeho zastoupení nejstarší člen výboru, jako zástupce jednatele. Na venek zastupuje organizaci předseda nebo jednatel jako jeho zástupce.

8./ Chování členů a smírčí soud.

Kdyby chování některého člena dle mínění výboru neb deseti členů klubu bylo uznáno škodlivým pro zájmy klubu, má výbor právo vyloučiti jej z klubu. Člen má právo odvolati se k příští valné hromadě.

Všechny spory z poměru organizačního přikázány jsou smírčímu soudu, který se skládá z pěti členů, z nichž každá strana zvolí dva a tyto čtyři volí předsedu. Smírčí soud rozhoduje s konečnou platností.

9./ Členské schůzky.

Členská schůzejí se volně v klubovních místnostech. Kromě toho výbor určí dobu a místo pravidelných schůzek a veškeré, k nimž oprávněn jest stanoviti příspěvky na členu připadající. Členská, kteří se veškeré ohtějí zúčastniti, musí účast svou oznámiti nejméně tři dny předem jednatelem zároveň se jménem hosta, jehož hodlají přivésti. Člen může uvést vždy toliko jednoho hosta k veškeré, avšak host smí se zúčastniti pouze tří veškeré do roka.

10./ Rozhod klubu.

Klub se rozjede, rozhodne-li to valná hromada, k tomu konci zvlášť svolaná, za souhlasu aspoň dvou třetin přítomných členů. Tato valná hromada rozhodne též o tom, jak naložiti se jménem organizace.

Ministerstvo vnitra
C.NV/2-3149/56

V Praze, dne 14. prosince 1956

"Tento organizační řád se schvaluje podle Par. 2 zákona
č. 68/1951 SB."

Za správnost vyhotovení
Kárníková

L.S.

Vedoucí odboru pro věci NV:

Hanák v.r.

[REDACTED]

Výtisk č. : 2.

Počet listů : 2.

K bodu 2 b)

Rozdělovník - pouze s. ministr vnitra a I. náměstek MV ČSSR

Dne 4.8.1989 zpracoval kardinál TOMÁŠEK " Otevřený list vládním činitelům a občanům ČSSR" / viz příloha /, který téhož dne odeslal federální vládě ČSSR, ÚV KSČ a ČTK.

V tomto "Listě" vyjadřuje TOMÁŠEK nepřímou podporu autorům petice "Několik vět" a vyzývá k otevřenému dialogu mezi vládou a opozičními seskupeními.

Poznatek byl získán dne 4.8.1989 Pramenem č. 1, je pravdivý a lze jej využít pouze k informaci vedení MV, neboť použitím mimo rezort před doručením listu adresátům hrozí přímá dekonspirace Pramene !

Jsou realizována opatření zaměřená na zjištění a ustanovení osob, které se podílely na zpracování tohoto dopisu.

9. odb.

Praha, dne 4. srpna 1989

OTEVŘENÝ LIST

vládním činitelům a občanům ČSSR

Obracím se na Vás všechny s naléhavou výzvou k pokoji. V době, kdy se Evropou a světem šíří vlna dobré vůle urovnávat spory, v naší společnosti narůstá nebezpečné napětí. Vyrostlo z rozporu mezi dvojím pojetím naší společnosti.

Na jedné straně se stále více občanů uchází, nejnověji peticí "Několik vět", o svůj díl demokratické odpovědnosti za stav společnosti, a to i za cenu osobních obětí. Na druhé straně odpovědní činitelé zdůrazňují svou odpovědnost za stát a za veřejný pořádek i za cenu užití mocenských prostředků.

To mě naplňuje velkou starostí, spolu s mnoha jinými občany. Jako hlasatel pokoje mám povinnost varovat před násilím. Není mým úkolem vytvářet politické koncepce, ale musím upozornit na to, že jako zásadní východisko vidím jen jediné: otevřený dialog. Není správné předpokládat, že druhé straně chybí zájem o společné dobro všech. Na tomto základě je možné sejít se k partnerskému jednání. Raději hned, dříve než snad dojde k něčemu, co si nikdo nepřeje.

Může-li katolická církev, ze své podstaty nezávislá na jakékoliv politické ideologii, nějakým způsobem přispět k řešení této situace, jsem připraven nabídnout své služby.

V naději, že evangelijní duch nenásilí převládne nad duchem násilí a pomsty, prosím Boha, našeho společného Otce, o požehnání a pokoj v naší zemi.

František kardinál Tomášek

František kardinál Tomášek
arcibiskup pražský